

[N. Chr. Christensen.]

tariske kommissioner, altså udvalg, der udelukkende kom til at bestå af politikere, der ledede afhøringerne af de personer, der blev indstævnet for de parlamentariske kommissioner. Det forekom imidlertid helt naturligt, at man i 1945 efter grundlovens bestemmelser nedsatte en sådan kommission. Men når man har haft lejlighed til at gennemgå det mægtige materiale — det fylder jo ikke mindre end 13 000 tryksider — kan man ikke frigøre sig for den tanke, at bestemmelsen om, at politikere alene skulle undersøge politikernes forhold, kunne give anledning til kritik, og også til berettiget kritik.

En del af afhøringerne har, som vi har redegjort for i venstres mindretalsudtalelse, været præget af mangel på objektivitet, og det har ikke lettet arbejdet for at finde frem til en klar afgørelse af fordelingen af ansvaret. Om en juridisk præget undersøgelseskommission kunne være nået frem til en klarere tilrettelæggelse med en stærkere afgrænsning af materialet, så det blev mere overskueligt, det vil alle dage være et ubesvaret spørgsmål, eftersom vi ikke har haft en sådan undersøgelseskommission. Det har heller ikke gjort opgaven lettere, at der er hengået mange år, næsten 15, og at hovedpersonerne fra begivenhederne omkring den 9. april 1940 med en enkelt undtagelse er døde. Dette bremser i sig selv en mere fast indstilling, fordi anklager for fejl og forsømmelser — at der ikke forelå grundlag for en sigtelse for landsforræderi, har der været enighed om både indenfor undersøgelseskommissionen og indenfor dette udvalg — fordi anklager for fejl og forsømmelser med denne baggrund nemt kunne få et skær af vilkårlighed over sig og derfor kunne komme til at smage af uretsindig bedømmelse, der fjerner sig fra neutral objektivitet. Det har vi fra vor side ikke villet være med til.

Når hverken venstres eller det konservative folkepartis medlemmer har kunnet tiltræde flertalsudtalelsen, som har været

fremlagt til forhandling i udvalget, har det sin årsag i, at vi ikke finder denne udtalelse udtømmende nok. Selvom vi af de årsager, der er nævnt i mindretalsudtalelserne, og som jeg har opridset her, ikke har fundet grundlag for rigsretsanklage for fejl og forsømmelser, er dermed ikke sagt, at der ikke efter vor opfattelse er begået fejl, som også for en senere bedømmelse synes angribelige, endda i visse tilfælde skæbnesvangre fejl. Hvorfor tror man, at udtrykket „aldrig mere en 9. april“ er opstået som en realitet, et udtryk, som også her i denne sal er blevet fremsat af en socialdemokratisk ordfører? Hvorfor tror man, at det har fundet sin placering i Danmarks nye forsvarspolitik under Atlantpagten, altså i samarbejde med andre vestlige nationer? Naturligvis fordi man har lært af de sørgelige begivenheder omkring den 9. april og af vore bitre erfaringer under besættelsen. Der findes enkelte, omend ud fra forskellige motiver og forudsætninger, der ikke har lært det endnu, men flertallet af den danske befolkning og af politikerne i denne sal har lært det. Man kunne naturligvis sige, at så kunne man akkviescere herved og lade fortiden hvile. Men er det at bringe dette forbigangne afsnit til en værdig og rigtig afslutning? Er det rigtigt at forbigå en af de sørgeligste perioder i vort lands historie i tavshed, når det dog netop er denne periode, der har været omfattet af den undersøgelse, de parlamentariske kommissioner har foretaget, der er til bedømmelse her i dag? Jeg synes ikke, det er rigtigt, og derfor vil jeg gerne have lov at gøre nogle bemærkninger dertil.

Efter Hitlerstyrets overfald på Czekoslovakiet, på Polen og andre lande i Europa kunne intet land faktisk føle sig sikkert. De tyske hæres fremtrængen gik over sønderflængede traktater og aftaler, og ethvert land i Europa måtte faktisk gøre sig klart, om det ville kapitulere uden sværds slag, eller om det ville styrke sit neutralitetsværn med det formål at kæmpe for frihed og selvstændighed. Det var med